

Sygn. akt VIII C 2454/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 kwietnia 2018 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi VIII Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SR Anna Bielecka-Gąszcz

Protokolant: st. sekr. sąd. Anna Zuchora

po rozpoznaniu w dniu 13 kwietnia 2018 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa P. M.

przeciwko A. R.

o zapłatę 7.307,26 zł

na skutek zarzutów pozwanego od nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym

1. uchyła w całości w stosunku do pozwanego A. R. nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, wydany na podstawie weksla przez Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi w dniu 9 maja 2016 roku, w sprawie o sygn. VIII Nc 2740/16;
2. zasądza od pozwanego A. R. na rzecz powoda P. M. kwotę 7.307,26 zł (siedem tysięcy trzysta siedem złotych i dwadzieścia sześć groszy) wraz z następującymi odsetkami:
 - a) od kwoty 5.000 zł (pięć tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 1 stycznia 2012 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty,
 - b) od kwoty 2.307,26 zł (dwa tysięcy trzysta siedem złotych i dwadzieścia sześć groszy) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 23 marca 2016 roku do dnia zapłaty;
3. stwierdza, że odpowiedzialność pozwanego A. R. za zapłatę sumy pieniężnej wskazanej w punkcie 2 (drugim) niniejszego wyroku jest solidarna z odpowiedzialnością pozwanego P. R., wynikającą z prawomocnego nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, wydanego na podstawie weksla przez Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi w dniu 9 maja 2016 roku, w sprawie o sygn. VIII Nc 2740/16;
4. nie obciąża pozwanego A. R. obowiązkiem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt VIII C 2454/17

UZASADNIENIE

W dniu 23 lutego 2016 roku powód P. M., reprezentowany przez pełnomocnika będącego adwokatem, wytoczył przeciwko pozwanym solidarnie A. R. i P. R. powództwo o zasądzenie solidarnie kwoty 7.307,26 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 27 listopada 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty, ponadto wniósł o zasądzenie zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powód wskazał, że w dniu 28 lipca 2011 roku zawarł z pozwanymi umowę pożyczki kwoty 5.000 zł, którą pozwani zobowiązali się spłacić do dnia 31 grudnia 2011 roku. Celem zabezpieczenia roszczenia pożyczkodawcy, pozwani wystawili weksel „bez protestu” na kwotę wynikającą z umowy. Pozwani nie wywiązali się z przyjętego na siebie zobowiązania i nie spełnili świadczenia w terminie. Wystawione wezwanie do zapłaty również okazało się nieskuteczne. Powód wyjaśnił ponadto, iż na dochodzoną pozwem kwotę, poza należnością główną, składają się skapitalizowane odsetki ustawowe naliczone za okres od dnia 1 stycznia 2012 roku do dnia 26 listopada 2015 roku.

(pozew k. 3-6)

W dniu 9 maja 2016 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi wydał w przedmiotowej sprawie przeciwko pozwanym solidarnie nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym (VIII Nc 2740/16). **(nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym k. 23)**

Od powyższego nakazu zarzuty wywiódł pozwany A. R. zaskarżając go w całości i wnosząc o oddalenie powództwa w całości. W uzasadnieniu skarżący podniósł, że powód nie wykazał zasadności dochodzonego w sprawie roszczenia, nie złożył bowiem deklaracji wekslowej. Dodał, że wystawcą weksla, a zarazem pożyczkobiorcą, był wyłącznie P. R., on sam zaś wyłącznie poręczył za zobowiązanie syna. **(zarzuty od nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym k. 27-30)**

W odpowiedzi na zarzuty powód podtrzymał powództwo w całości. Wskazał, że z treści umowy pożyczki oraz wystawionego weksla jednoznacznie wynika, że obaj pozwani byli pożyczkobiorcami. A. R. został wprost wskazany w umowie pożyczki jako pożyczkobiorca, podpisał się pod umowę w miejscu przeznaczonym dla pożyczkobiorcy, zaś pod wekslem – dla wystawcy weksla, nie czyniąc przy tym żadnych adnotacji, że jest jedynie poręczycielem. **(odpowiedź na zarzuty k. 53-54)**

W toku dalszego postępowania w sprawie stanowiska procesowe stron nie uległy zmianie. Pozwany A. R. w uzupełnieniu wcześniejszych twierdzeń podnosił dodatkowo, że dochodzone w sprawie zadłużenie zostało spłacone przez jego syna w ramach potrąceń dokonywanych z jego wynagrodzenia za pracę. P. R. był bowiem zatrudniony u powoda i otrzymywał wynagrodzenie w wysokości 3.500 zł. Pouczony w trybie art. 5 k.p.c. pozwany dał wyraz temu, że uważa roszczenie za przedawnione. **(protokół rozprawy k. 61-63, k. 80-82, k. 129-131)**

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 28 lipca 2011 roku P. R. i A. R. zawarli z powodem P. M., z którym wiązał ich stosunek pracy (pozwani byli zatrudnieni w firmie powoda), umowę pożyczki, na mocy której powód udzielił pozwanym pożyczki w kwocie 5.000 zł. Kwotę pożyczki pozwani zobowiązali się zwrócić do dnia 31 grudnia 2011 roku.

Celem zabezpieczenia wykonania powyższej umowy pozwani wystawili weksel własny „bez protestu”, w treści którego wskazali, że dnia 31 grudnia 2011 roku zapłacą za ten weksel własny na zlecenie P. M. sumę pięć tysięcy złotych. Do weksla została załączona deklaracja wekslowa, przy czym w jej treści błędnie wskazano, iż wystawiony weksel ma charakter in blanco, w rzeczywistości bowiem weksel został wypełniony w dniu zawarcia przedmiotowej umowy.

Pod umową pożyczki podpisali się obaj pożyczkobiorcy, sygnując ją w rubryce „pożyczkobiorca”. Również pod wekslem i deklaracją wekslową, przy pozycji „wystawca weksla”, widnieją podpisy obu pozwanych. **(dowód z przesłuchania pozwanego 00:09:20-00:22:14 protokołu elektronicznego rozprawy z dnia 13 kwietnia 2018 roku, weksel własny k. 7, umowa pożyczki k. 11, deklaracja wekslowa k. 60)**

Pomimo upływu terminu oznaczonego w treści umowy pozwani nie spłacili zaciągniętej pożyczki – w aktach sprawy brak jest jakiegokolwiek dowodu na powyższe. Pismami z dnia 30 czerwca 2015 roku powód wezwał pozwanych do zapłaty w terminie 7 dni kwoty 5.000 zł wraz z odsetkami, z tytułu umowy pożyczki z dnia 28 lipca 2011 roku. **(wezwanie do zapłaty wraz z potwierdzeniem nadania k. 12, k. 13, okoliczności bezsporne)**

Pozwany A. R. ma 59 lat. Zamieszkuje wraz z konkubiną. Nie posiada żadnego majątku, w tym oszczędności. Utrzymuje się z wynagrodzenia za pracę w wysokości 902,25 zł (umowa na 1/2 etatu). Miesięczne wydatki pozwanego wynoszą 900 zł. (**oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania k. 31-32v., zaświadczenie k. 33-34**)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił częściowo jako bezsporny, a w pozostałym zakresie na podstawie dowodów z dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy. Za podstawę ustaleń faktycznych Sąd przyjął ponadto dowód z przesłuchania pozwanego A. R.. Dokonując oceny materiału dowodowego przez pryzmat art. 233 § 1 k.p.c. Sąd nie podzielił twierdzeń pozwanego A. R., który kontestował, aby był stroną umowy pożyczki, podnosząc, iż jedynie poręczył za jej wykonanie. Twierdzenia pozwanego pozostają w oczywistej sprzeczności z treścią przedłożonych do akt: umowy pożyczki, weksla oraz deklaracji wekslowej, pod którymi to dokumentami widnieją podpisy A. R. złożone w miejscu przeznaczonym odpowiednio dla pożyczkobiorcy i wystawcy weksla. Wyrażnego zaznaczenia wymaga przy tym, że w żadnym z wymienionych wyżej dokumentów nie ma chociażby wzmianki odnośnie tego, że A. R. jest wyłącznie poręczycielem umowy, a jednocześnie z zapisów umowy niespornie wynika, że została ona zawarta pomiędzy P. M., zwanym dalej pożyczkodawcą, a P. R. i A. R., zwanymi dalej pożyczkobiorcą. Wyjaśnić również należy, że irrelevantne jest, z jaką intencją A. R. składał podpis pod umową, tj. czy miał on zamiar spłacać zobowiązanie wraz z synem, czy też tylko umożliwić mu jego zaciągnięcie (A. R. podnosił w toku przesłuchania, że warunkiem uzyskania pożyczki był dłuższy staż pracy, którą to przesłankę spełniał wyłącznie on), niespornie bowiem składając podpis pod umową A. R. zobowiązywał się do spłacenia zaciągniętej pożyczki. Co przy tym oczywiste, nawet gdyby hipotetycznie założyć, że A. R. był wyłącznie poręczycielem, okoliczność ta nie zwalniałaby go z zapłaty powodowi spornej sumy pieniężnej, w myśl bowiem art. 876 § 1 k.c. przez umowę poręczenia poręczyciel zobowiązuje się względem wierzyciela wykonać zobowiązanie na wypadek, gdyby dłużnik zobowiązania nie wykonał, przy czym odpowiedzialność poręczyciela ma charakter solidarny (art. 881 k.c.). Sąd nie dał również wiary tej części depozycjom A. R., w treści których podnosił, że pożyczka została spłacona przez drugiego z pozwanych, nie znalazły one bowiem żadnego potwierdzenia w zebranych w sprawie materiale dowodowym. A. R. poza powołaniem się na szereg okoliczności (m.in. że skoro na listach płac nie było adnotacji o potrąceniu zadłużenia, to oznacza to, że zostało ono spłacone „do ręki” pożyczkodawcy, a także, że dziwnym jest, iż przez tyle lat powód nie podjął działań mających na celu wyegzekwowanie długu) nie zaoferował żadnych dowodów na poparcie swoich słów. Nie przekonują w szczególności wyjaśnienia pozwanego, że powód miał realną możliwość ściągnięcia zadłużenia poprzez jego odpowiednie potrącenie z wynagrodzenia za pracę. A. R. zdaje się nie zauważać, że pożyczkodawcą był powód, jako osoba fizyczna, nie zaś jako pracodawca pozwanych, a w samej umowie taki sposób spłaty pożyczki nie został zastrzeżony.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo było zasadne i zasługiwało na uwzględnienie w całości.

Rozważania w niniejszej sprawie rozpocząć należy od wyjaśnienia, że powód w treści pozwu nie tylko powołał się na wystawiony weksel, wnosząc na jego podstawie o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, ale także na zawartą z pozwanymi umowę pożyczki, wskazując zarówno kwotę, na jaką opiewała, a także termin jej zwrotu. W kontekście powyższego nie może budzić wątpliwości, że w istocie powód oparł swoje żądanie na dwóch podstawach faktycznych i prawnych, zasadniczo wywodząc je z weksla, ale także przytaczając okoliczności ze stosunku podstawowego, którego wykonanie zostało zabezpieczone wekslem. Jak podnosi się w judykaturze (por. wyrok SN z dnia 14 listopada 2006 roku, II CSK 205/06, OSNC 2007/9/139), dochodząc wierzytelności wekslowej wierzyciel nie musi wykazywać podstawy prawnej zobowiązania, może powołać się tylko na treść weksla. Wierzyciel może jednak w pozwie - niezależnie od powołania się na treść weksla - przytoczyć fakty i dowody uzasadniające roszczenie wynikające ze stosunku podstawowego. Innymi słowy, może oprzeć żądanie pozwu na dwóch podstawach faktycznych i prawnych, czyniąc podstawą zasadniczą dołączony do pozwu weksel. Jeżeli w takiej sytuacji okaże się, że zobowiązanie wekslowe nie istnieje, sąd musi rozpoznać żądanie wynikające z drugiej, dodatkowej podstawy przytoczonej przez powoda. Z taką właśnie sytuacją mamy do czynienia na gruncie niniejszej sprawy. A. R. w toku procesu w sposób dorozumiany podniósł zarzut przedawnienia roszczenia, który to zarzut na gruncie zobowiązania

wexslowego – wobec upływu terminu przedawnienia z art. 70 ustawy Prawo wexslowe – okazał się skuteczny, w konsekwencji czego, roszczenie oparte na wexslu podlegało oddaleniu. Wobec jednak tego, że powód, o czym była mowa wyżej, oparł swoje roszczenie również na stosunku podstawowym, jego zasadność należało ocenić także na tej płaszczyźnie. Dla tak ocenianego roszczenia podlegało ono uwzględnieniu w całości. W pierwszej kolejności wskazać należy, że roszczenie ze stosunku podstawowego nie uległo przedawnieniu. Umowa pożyczki została zawarta pomiędzy osobami fizycznymi, a zatem zastosowanie znajdował dziesięcioletni termin przedawnienia przewidziany w art. 118 k.c., tak więc żądanie powoda nie uległo przedawnieniu (pożyczka podlegała zwrotowi do dnia 31 grudnia 2011 roku, zaś powództwo zostało wytoczone w dniu 23 marca 2016 roku). Przechodząc do dalszej części rozważań przypomnienia wymaga, że zgodnie ze stanowiskiem judykatury, kodeksowa definicja pożyczki wskazuje, że świadczeniem dającego pożyczkę jest przeniesienie na własność biorącego pożyczkę określonej ilości pieniędzy albo rzeczy oznaczonych co do gatunku i wykonanie tego świadczenia dający pożyczkę powinien udowodnić w procesie cywilnym. Dopiero wówczas zasadne staje się oczekiwanie od biorącego pożyczkę, że udowodni on spełnienie swego świadczenia umownego tj. zwrot pożyczki (por. wyrok SA we Wrocławiu z dnia 17 kwietnia 2012 r., I ACa 285/12, LEX nr 1162845). Innymi słowy pozwany, od którego powód domaga się zwrotu pożyczki nie musi wykazywać zwrotu pożyczki, dopóty powód nie wykaże, że pożyczki udzielił. W niniejszej sprawie, w kontekście zaoferowanego przez powoda materiału dowodowego, nie budzi wątpliwości, że fakt udzielenia pożyczki został przez niego wykazany ponad wszelką wątpliwość, czemu zresztą pozwany nie zaprzeczał. Skoro tak, to na A. R. ciążyła powinność wykazania, że pożyczka została spłacona. O czym była mowa wyżej, pozwany nie zdołał udowodnić powyższego (art. 6 k.c., art. 232 k.p.c.), w szczególności nie wykazał on, że P. R. spłacił swoje zobowiązanie do rąk powoda. W ocenie Sądu nawet jeśli przyjąć, iż strony łączyły pewne nieformalne porozumienia (zdaniem A. R. jego syn miał zarabiać znacznie więcej, aniżeli wynikało to z umowy o pracę), to sama ta okoliczność, w świetle zasad logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego, nie mogłaby tłumaczyć zachowania pożyczkobiorcy, który na potwierdzenie spłaty zadłużenia nie żądałby żadnego pokwitowania, zwłaszcza jeśli uwzględni się fakt, iż pożyczka była zabezpieczona wexslem. Jeszcze bardziej niezrozumiałe byłoby zachowanie pożyczkobiorcy, który pomimo spłaty swojego zobowiązania w całości nie wystąpiłby do wierzyciela o wydanie wexsła. Znamienne jest również, że A. R. nie starał się ustalić, czy to u syna, czy też u powoda, stanu zadłużenia związanego z przedmiotową umową, jak i tego, czy pożyczka rzeczywiście została w terminie zwrócona. Wprawdzie pozwany podnosił, że syn informował go, iż spłaca pożyczkę, to jednak poza tym jednym ogólnikowym twierdzeniem, A. R. nie podnosił, aby podejmował próby weryfikacji tych zapewnień. Całość przeprowadzonych w sprawie rozważań implikuje konstatację, że zabezpieczona wexslem pożyczka nie została spłacona przez pozwanych, co czyni żądanie powoda w pełni zasadnym.

Mając powyższe na uwadze Sąd na podstawie art. 496 k.p.c. uchylił w całości w stosunku do pozwanego A. R. nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, wydany na podstawie wexsła przez Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi w dniu 9 maja 2016 roku, w sprawie o sygn. akt VIII Nc 2740/16 oraz zasądził od pozwanego A. R. na rzecz powoda kwotę 7.307,26 zł z odsetkami: od kwoty 5.000 zł ustawowymi od dnia 1 stycznia 2012 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty oraz od kwoty 2.307,26 zł ustawowymi za opóźnienie od dnia 23 marca 2016 roku do dnia zapłaty. Ponadto Sąd stwierdził, że odpowiedzialność pozwanego A. R. za zapłatę zasądzonej sumy pieniężnej jest solidarna z odpowiedzialnością pozwanego P. R. wynikającą z nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, o którym mowa wyżej.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. W niniejszej sprawie pozwany A. R. przegrał spór, a zatem w myśl ogólnej zasady wyrażonej w art. 98 k.p.c. winien on zwrócić powodowi poniesione przezeń koszty procesu. Zgodnie jednak z treścią powołanego art. 102 k.p.c., w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Przytoczony przepis stanowi wyjątek od podstawowej zasady orzekania o kosztach procesu, unormowanej w art. 98 § 1 k.p.c., a zarazem wyklucza dokonywanie wykładni rozszerzającej. Sposób skorzystania z art. 102 k.p.c. jest suwerennym uprawnieniem sądu orzekającego i od oceny tegoż sądu należy przesądzenie, że taki szczególnie uzasadniony wypadek nastąpił w rozpoznawanej sprawie oraz usprawiedliwia odstąpienie od obowiązku ponoszenia kosztów procesu. Przenosząc powyższe na grunt rozpoznawanej sprawy Sąd uznał, iż sytuacja życiowa i majątkowa pozwanego, oceniana również w kontekście zasądzonej na gruncie niniejszego procesu na rzecz powoda sumy pieniężnej, daje podstawę do wniosku,

iż w sprawie ziściły się przesłanki, o których mowa w art. 102 k.p.c., przemawiające za odstąpieniem od obciążenia pozwanego kosztami procesu należnymi stronie przeciwnej.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w sentencji wyroku.